

УДК 332.122:379.84(477)(045)
DOI: 10.35432/tisb312024308618

Олексій Єремиця

*аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національний університет «Одеська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0001-2080-4511>
e-mail: johamaran@gmail.com*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНОГО МІСТА

1. Рекреаційний потенціал публічного простору сучасного міста як наукова проблема представляє значний інтерес для науки публічного управління та адміністрування, яка на даний момент представлена безліччю підходів та концепцій до вивчення даної проблематики. У вітчизняній науці врядування активно почали використовувати положення та ідеї теорії «креативного міста (міста знань)», «нового урбанізму», кластерного та поліцентричного підходів до вивчення проблем сучасних міст. Однак відсутність чітких методологічних параметрів у дослідженні рекреаційного простору сучасного міста, адекватних вітчизняній реальності, найчастіше знижує можливості використання інноваційного потенціалу методологічного апарату науки публічного управління та адміністрування та сприяє отриманню фрагментарного, в більшості випадків практико-орієнтованого та методологічно не структурованого, управлінського знання про процес управління містом як цілісним та унікальним явищем. З позицій наукової та освітньої галузі «Публічне управління та адміністрування» рекреаційний потенціал публічного простору міста розглядається як конструйоване явище, детерміноване соціокультурними особливостями, демографічною, архітектурно-архітектурною, управлінською специфікою міста, в комплексі визначаючих його публічний простір потенціал рекреаційних ресурсів та характер рекреаційної діяльності ключових акторів у процесі створення рекреаційних зон та реалізації рекреаційних потреб.

2. Сучасне місто – унікальне і досить неоднорідне явище, що характеризується своїми соціокультурними особливостями, демографічною, архітектурною, соціально-економічною, інформаційною, етнокультурною специфікою, що в комплексі визначає рекреаційний потенціал публічного простору міста та креативність акторів рекреаційної діяльності. До останніх належать ті, хто, по-перше, пов'язаний із розробкою та реалізацією рекреаційних проєктів (рекреатори), по-друге, споживає рекреаційні послуги (рекреанти) та, по-третє, керує процесом рекреації міського простору. Перехід до нової основи формування міського простору, який має стати місцем, придатним для життя людини з усіма її складовими – трудовою, професійною, культурною, рекреаційною – визначає необхідність рекреаційної капіталізації міста та передбачає наявність публічних рекреаційних об'єктів. В умовах України креативному підходу в організації та управлінні процесом конструювання публічного простору великого міста належить поки що незначне місце, що пояснюється спадщиною радянської планової економіки та жорсткої системи управління, яка не враховує логіки внутрішнього саморозвитку міста. У поєднанні з невисоким рівнем

самоорганізаційного потенціалу міських спільнот та залучення містян до громадського життя міста формується стихійні публічні рекреаційні простори, що підпорядковані логіці домінуючих у світі рекреаційних тенденцій, що глобалізуються, а не рекреаційним потребам містян. Найбільшу активність у цьому процесі виявляють молоде покоління, що призводить до омолодження рекреаційних публічних просторів міст та кризового, з погляду орієнтованості на різні групи населення, дисбалансу у структурі рекреаційних послуг міста.

3. Практики конструювання рекреаційних публічних просторів українських міст за аналогією з наведеною типологією акторів рекреаційної діяльності доцільно розділити на споживчі (їх суб'єктом виступають рекреанти), творчі (суб'єктами виступають рекреатори) та управлінські (суб'єктом є управлінські органи). Дана типологія має досить умовний характер, оскільки споживачі рекреаційних послуг також у процесі своєї споживчої діяльності у рекреаційній сфері конструюють рекреаційний простір, що розвивається під впливом сформованих у міському середовищі потреб у тих чи інших рекреаційних послугах. Саме рекреанти оформляють запит на розвиток певного роду рекреаційних послуг, які в процесі своєї рекреаційної практики реалізують рекреатори, що орієнтуються на попит, що сформувався на ринку рекреаційних послуг, та підтримку з боку органів міської влади, що формує простір взаємопов'язаних та взаємозалежних акторів та їх практик у полі конструювання рекреаційного простору міста. Розвиток публічних просторів міст багато в чому підпорядковується законам ринкової економіки, що у вітчизняних умовах орієнтується на проекти з підвищеною комерційною цінністю. У таких умовах рекреаційний публічний простір міста стає зоною підвищеного ризику, передусім екологічного та безпекового.

4. На основі запропонованої типології поділу практик конструювання рекреаційного публічного простору міста на споживчі, творчі та управлінські було проведено їхню діагностику. Внаслідок цього обґрунтовано, що з основним завданням, пов'язаним із створенням міських публічних просторів як майданчиків творчої самореалізації різної спрямованості, доступних для різних категорій громадян управлінські структури не справляються повною мірою. Акцентція уваги на проєктах, що мають більш високу комерційну цінність, створює ситуацію дефіциту культурно орієнтованого інноваційного відпочинку, а також нерівні можливості для містян щодо реалізації їх потреб. Міста України що претендують на статус креативних через наявність та розвиток творчих публічних кластерів (Київ, Одеса, Львів, Харків, Дніпро, Вінниця), не визначають загальну картину розвитку міських публічних просторів в країні і, більше того, їх креативна оцінка є далеко неоднозначною, якщо виходити з критеріїв креативних публічних просторів, що прийняти на Заході.

5. Підвищення креативного потенціалу публічних просторів міст в Україні визначається їх фінансово-економічними а іншими ресурсами та ефективністю управлінської моделі. До найбільш значних ресурсів слід віднести культурно-історичні, демографічні, управлінські, інфраструктурні та природно-кліматичні. Основними умовами їх реалізації є творча активність населення міст та готовність до інноваційної діяльності; ресурсна забезпеченість креативної діяльності (матеріально-технічна, інформаційна, науково-дослідна, управлінська база) та фінансова підтримка креативних проєктів та творчої активності акторів конструювання рекреаційного публічного простору міста. Креативний публічний простір міста може формуватися як стихійно, і раціонально. При значимості стихійних механізмів пріоритетними виступають раціональні механізми конструювання креативних зон у рекреаційному просторі міст, що зумовлюється необхідністю створення балансу природних та антропогенних факторів розвитку публічних рекреаційних зон у містах. У свою чергу

досягнення цього балансу ґрунтується на систематичному вимірі та оцінці потенціалу рекреаційного публічного простору міста як комплексного поєднання рекреаційних потреб городян та можливостей рекреаційного публічного простору міста.

Література

1. Логвиненко О. С. Кластер – як система управління рекреаційними системами малих міст. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2015. Вип. 38. С. 308-313.
2. Мещерякова О. М. «Неформальні» осередки рекреації у житлових районах міст. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2018. Вип. 51. С. 299-304.
3. Снігур К. В. Напрями розвитку рекреаційного простору міст України. *Торгівля та ринок України*. 2020. № 1. С. 122-129.
4. Ящук В. І. Рекреаційний простір як об'єкт управління інноваційним розвитком територій міста. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2019. Вип. 57. С. 80-85.